

A KÜLÖNLEGES JOGREND A JOG HATÁRÁN

Magyarország Alaptörvényének 54. cikk 1 bekezdése a különleges jogrendről a következőket rendeli: „*Különleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása – a II. és a III. cikkben, valamint a XXVIII. cikk (2)-(6) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével – felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható.*”

Ez idő szerint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről a Magyar Honvédségről szóló 2011. évi CXIII. törvény rendelkezik. Ezt a megoldást indokolt kritika éri: „*Kiemelendő e körben, hogy sem rendszerszintű, átfogó szemléletű védelmi és biztonsági törvényünk, sem egységes különleges jogrendi törvényünk nincs, mivel utóbbi tárgykört a katasztrófavédelmi és a honvédelmi törvény külön szabályozza. Ez utóbbi hiányosság, illetve megosztottság meglátásom szerint mindenképp orvosolandó egy olyan törvény megalkotásával, ami a védelmi és biztonsági feladatok ellátásának kormányzati koordinációját, egy nemzeti riasztási rendszer kereteit, az egyes ágazatokon túlmutató válságkezelés szabályait, a különleges jogrendi részletszabályozást, valamint mindezek felkészülési feladatait, ellenőrzését és begyakorlását egységesen, koherens és az ágazati törvények által hivatkozható módon biztosítaná.*”¹

A különleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása korlátozható, kivéve az élethez, az emberi méltósághoz való jogot, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, továbbá nem oldható fel a kegyetlen, embertelen bánásmód tilalma és az emberen végzett kísérletek tilalma sem.

1. A különleges jogrend alkotmányossága

„*A különleges jogrend nem értelmezhető jogállamon kívül, hiszen ahol az állam működése nem jogállami, ott a jognak való alávetettség, az államműködés szabályok közé szorítottsága nem létező alapkövetelmény, így az azoktól való kivételes eltérés sem értelmezhető. Nem véletlen, hogy a jogi kategória ebben az értelemben az abszolutizmus időszakában még nem létezett, a totalitárius diktatúrákban pedig csupán a látszat alkotmányosság és törvényesség nagyszínpadának egy kelléke volt.*”²

Magyarország kormánya a COVID-19 fertőzés leküzdésére a 40/2020 (III: 11.) kormányrendeletben – az Alaptörvény 53. cikke szerinti veszélyhelyzetre figyelemmel –

¹ Farkas Ádám: Gondolatok a koronavírus-járvány és a védelmi, biztonsági szabályozás kölcsönhatásairól. Belügyi Szemle 2020/5. 17. o.

² Uo.

kihirdette a különleges jogrendet. Az 53. cikk a következőket tartalmazza: A Kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzetet hirdet ki, és sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be...

Különleges jogrend bevezetésére még további öt esetben van lehetőség, ezek a következők: a rendkívüli állapot; a szükségállapot; a megelőző védelmi helyzet; a terrorveszély-helyzet; a váratlan támadás. Igazat kell adni azoknak a kritikáknak, amelyek a veszélyhelyzet definíciójába nem tartják beilleszthetőnek a járványveszélyt, minthogy az nem elemi csapás.³ A különleges jogrend bevezetésének jelenleg hatályos egyik alaptörvényi feltétele sem terjeszthető ki a járványveszélyre. Ez a helyzet változni fog 2023-tól, amikor a veszélyhelyzet új definíciója életbe lép: „A Kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető súlyos esemény - különösen elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség - esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzetet hirdethet ki. (2) A veszélyhelyzet harminc napra hirdethető ki. A Kormány a veszélyhelyzetet az Országgyűlés felhatalmazása alapján meghosszabbíthatja, ha a veszélyhelyzet kihirdetésére okot adó körülmény továbbra is fennáll.” (Módosított Alaptörvény 51. cikk (1)-(3) bekezdések.) A járványveszély minden további nélkül a „súlyos esemény” fogalma alá vonható. Más kérdés, hogy ez a fogalmazás, ami a különleges jogrend bevezetése előtt szinte korlátlan lehetőséget nyit, mennyire felel meg a jogbiztonság követelményének, és vajon az Alaptörvénytől is megkövetelhető-e a jogkövetkezmények előreláthatóságát biztosító világos jogfogalmak használata?

A kritikusok arra is rámutatnak, hogy a világmentő kezelésében a katasztrófavédelmi törvény a világmentő elleni küzdelemben is hatékony eszköz a kormány kezében. A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXXVIII. törvény (továbbiakban Kat. tv.) a katasztrófát úgy határozza meg, hogy a definíció a világmentőt is magába foglalja: „Katasztrófa: a veszélyhelyzet kihirdetésére alkalmas, illetve e helyzet kihirdetését el nem érő mértékű olyan állapot vagy helyzet, amely emberek életét, egészségét, anyagi értékeit, a lakosság alapvető ellátását, a természeti környezetet, a természeti értékeket olyan módon vagy mértékben veszélyezteti, károsítja, hogy a kár megelőzése, elhárítása vagy a következmények felszámolása meghaladja az erre rendelt szervezetek előírt együttműködési rendben történő védekezési lehetőségeit, és különleges intézkedések bevezetését, valamint az önkormányzatok és az állami szervek folyamatos és szigorúan összehangolt együttműködését, illetve nemzetközi segítség igénybevételét igényli.” (Kat tv. 3. § 5. pontja) Ezt az értelmezést tovább pontosítja a Kat tv. 44. § ca alpontja, ami a veszélyhelyzet fogalma alá vonja a tömeges megbetegedést okozó humánjárványt vagy járványveszélyt, valamint állatjárványt. A joguralom alkotmányosságát tanulmányozó vélemények sorában találunk olyan felfogást is, miszerint „a Kat. tv. alaptörvény-ellenes, ugyanis a járványveszély, mint veszélyhelyzet elrendelésére szolgáló indok nem jelenik meg az

³ Gárdos-Orosz Fruzsina – Pap András László: A járvány kezelésének alkotmányjogi vonatkozásai, Magyar Tudomány 2021/5. 584. o.

*Alaptörvényben.*⁴ Ezt az ellentmondást a különleges jogrend 2023. július 1-jétől hatályos kilencedik módosítása megoldja, ha nem is a joguralom, hanem sokkal inkább az imperatív elmélet szellemében. „Az imperatív jogszemlélet azt tanítja, hogy jog ott van, ahol a legerősebb hatalom parancsai szükség esetén fizikai kényszerrel is kikényszeríttetnek. A legfőbb jogi szerv mögött ott állván a legerősebb hatalom, annak szava végső szó a jogban, amely ellen nincs jogorvoslat, amely tehát jogilag eo ipso csálthatatlan.... Ahhoz, hogy jogról beszélhessünk, általános, elvont szabályok uralmára, a hatalommal, szemben való érvényesülésére van szükség. Önkényes hatalmi parancsok uralma, a zsarnokság nem joguralom.”⁵

Alkotmányjogi kérdés, hogy „... lehetséges-e a veszélyhelyzet kihirdetése akkor, ha egyébként más speciális szabályok a jogrendben lehetővé teszik a helyzet kezelését. Az egészségügyi törvény (az Egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény /továbbiakban Eütv./) a katasztrófavédelmi törvény mellett számos lehetőséget kínált e tekintetben... A fenténél sokkal intenzívebben vitatott kérdés volt az az alkotmányjogban, hogy az április elsején kihirdetett, a koronavírus elleni védekezésről szóló törvény miként adott korlátlan felhatalmazást a kormány számára a vírus terjedésének megakadályozására és a hátrányos következményeinek enyhítésére vonatkozó rendeleti szabályok megalkotására, amikor az Alaptörvény szerint a felhatalmazás minden rendelet esetében 15 napig tart, amelyet az Országgyűlés meghosszabbíthat (A koronavírus elleni védekezésről szóló 2020. évi XII. törvény). A szakirodalom felhatalmazási törvénynek is nevezte ezt a jogszabályt...”⁶

2. A különleges jogrend és a büntető anyagi- és eljárási jog

„A felhatalmazási törvény (A koronavírus elleni védekezésről szóló 2020. évi XII. törvény) két új tényállással egészítette ki a Btk.-t. A járványügyi védekezés akadályozása (Btk. 322/A. §) elnevezésű bűncselekmény a közbiztonság fokozott védelmét kívánja biztosítani a hatóságok járványügyi intézkedéseit akadályozó cselekményekkel szemben. Az új tényállás alapján büntetendővé vált a „járványügyi elkülönítés, megfigyelés, zárlat vagy ellenőrzés” végrehajtásának akadályozása, amely a „zárlati kötelezettség alá tartozó fertőző betegség behurcolásának vagy terjedésének megakadályozása végett” került elrendelésre. Ugyanígy büntetendővé vált az a személy, aki a cselekményt fertőző betegség által okozott járvány idején követi el. Az új tényállás járványügyi védekezésben betöltött jelentőségét jelzi, hogy már a bűncselekmény előkészülete is önállóan büntetendő. A járványügyi védekezés akadályozása bűncselekményként történő meghatározása logikus és érthető lépésnek tekinthető. Szakmai vitára adott okot ugyanakkor a Btk. 361. §-ában meghatározott járványügyi szabályszegés bűncselekmény dekriminalizációja⁷, ha azt a

⁴ Balázs István – Hoffman István – Hungler Sára: „Veled uram, de nélküled” – állam, önkormányzatok, munkáltatók a koronavírus idején, Magyar Tudomány 2021/5. 627. o.

⁵ Horváth Barna: Angol jogelmélet. Pallas Stúdió Attraktor Kft. Budapest, 2001. 105. o.

⁶ Gárdos-Orosz Fruzsina – Pap András László i.m. 585. o.

⁷ A koronavírus elleni védekezésről szóló 2020. évi XII. törvény, a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készületségről szóló 2020. évi LVIII. tv. 186. §-a, továbbá az egészség és

koronavírus-fertőzöttség vagy annak gyanúja miatt elrendelt járványügyi elkülönítés, megfigyelés, zárlat vagy ellenőrzés szabályainak megszegésével követik el.”⁸

A büntető anyagi jog területét érinti a dekriminalizáció, ami az eljárások gyorsítását célozta. „A 181/2020. (V. 4.) Korm. rendelet egy új rendelkezést iktatott be a 81/2020. (IV. 1.) Korm. rendeletbe. Ennek alapján „nem bűncselekmény, hanem szabálysértés valósul meg, ha a Btk. 361. §-ában meghatározott bűncselekményt (járványügyi szabályszegést) a Covid-19 fertőzöttség vagy annak gyanúja miatt elrendelt járványügyi elkülönítés, megfigyelés, zárlat vagy ellenőrzés szabályainak megszegésével követik el.” Ezt a szükségrendeleti szabályozást vette át (immár törvényi szinten) a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készülségről szóló 2020. évi LVIII. törvény (Vmt.) Az új szabályozás egyébként valójában nem átmeneti jellegű, a járványügyi szabályszegésről szóló rendelkezései ugyanis nem tartalmaznak olyan végső határidőt, ameddig azok érvényesülnek... A járványügyi szabályszegés dekriminalizációja helyes lépés volt, de azt nem kellene a kiemelt járványügyi intézkedések megszegésének COVID-19-fertőzéssel kapcsolatos eseteire korlátozni.⁹

Komoly vitákat váltott ki a rémhírterjesztés törvényi tényállásának a járvány idején történt módosítása. „A bűncselekménynek a törvényhozás által módosított alapesete úgy szól, hogy „aki közveszély színhelyén nagy nyilvánosság előtt a közveszéllyel összefüggésben olyan valótlan tény vagy való tényt oly módon elferdítve állít vagy híresztel, amely a közveszély színhelyén alkalmas az emberek nagyobb csoportjában zavar vagy nyugtalanság keltésére, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”¹⁰ A szerzők rámutatnak arra, hogy a tényállás alkalmazását a járványveszéllyel összefüggésben a közveszély színhelyén fordulat tesz problematikussá. Gondolataikat a következőkkel zárják: „Nem abban látjuk a problémát, hogy a jogalkotó egy bizonytalan ideig elhúzódó, az ország egész lakosságát fenyegető járvány megállítása érdekében változtatja és szigorítja a Btk. rendelkezéseit, hanem ennek a módjában. Ahogy itt kifejtettük, a rémhírterjesztés tényállására szerintünk már a járvány előtt is ráfért egy tisztázó módosítás. Az új törvényi feltételek sem az állampolgár (és az őket informáló újságírók) számára, sem a jogalkalmazók számára nem egyértelműek. Olyan kérdésekben kellene előre állást foglalniuk, amelyekről a járványügyi és más szakemberek is vitáznak. A fenti példák és adatok alapján nem bizonyultak alaptalannak azok a vélemények, amelyek a szólásszabadság „önkéntes”, de aránytalan korlátozására („chilling effect”, azaz „dermesztő hatás”) mint a szabályozás következményére hívják fel a figyelmet.

élet megóvása, valamint a nemzetgazdaság helyreállítása érdekében elrendelt veszélyhelyzettel kapcsolatos rendkívüli intézkedésekről szóló 81/2020. (IV. 1.) kormányrendelet 5. § (2) bekezdés

⁸ Póczik Szilveszter – Sári Eszter – Vass Péter – Bolyky Orsolya: A COVID-19 pandémia egyes kriminológiai aspektusai Belügyi Szemle 2021/3. 378. o.

⁹ Ambrus István – Hollán Miklós: A fertőző betegségek elleni küzdelem a járvány idején büntetőjogban: régi problémák és új aspektusok a COVID-19 járvány idején, Magyar Tudomány 2021/5. 611-612. o.

¹⁰ Bencze Máttyás – Győry Csaba: Hírek szárnyán: a rémhírterjesztés bűncselekménye és a jogbiztonság. Magyar Tudomány 2021/5. 617. o.

Ugyanakkor látható, hogy a tényállás különleges jogrend esetén alkalmazható második bekezdése az oltás- és maszkellenesekre nem gyakorolt különösebb visszatartó hatást. A címzettek dolgát az könnyítené meg, ha a módosított és kiegészített törvényi tényállás – szakítva az eddigi hagyományokkal – a lehető legrészletesebb lenne, és pontosan körülírnák azokat az esetköröket, amelyek megvalósítják a cselekményt.”¹¹

A világvjárvány kriminológiai hatásai körében az oksági háttér átrendeződése a bűnözés egészére is hatást gyakorolhat, de egyes deliktumok esetén, és ilyen a kábítószer-bűnözés, különösen veszélyes tendenciák figyelhetők meg. A téma szakértő kutatója, Ritter Ildikó a következőkre hívja fel a figyelmet: „A koronavírus okozta válság és gazdasági visszaesés továbbra is összetett kábítószer-veszéllyel fenyeget... Eszerint prognosztizálható, hogy

- a határzár és a járványhoz kapcsolódó egyéb intézkedések droghiányt okoznak az utcán, ami magasabb árakhoz és csökkent tisztasághoz vezet...;
- a növekvő munkanélküliség és a lehetőségek hiánya növeli annak esélyét, hogy a szegény és deprivált emberek a kábítószerhez vagy az ahhoz kapcsolódó tiltott tevékenységekhez fordulnak...”¹²

A jelzett tendenciák a bűnildözés számára új irányokat és módszereket szabhatnak a felderítésben, amelyek törvényes kereteit a különleges jogrendben érvényesülő eljárási szabályok teremtik meg. A veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárási jogi intézkedésekről szóló 74/2020 (III. 31.) Korm. rendelet érinti a büntetőeljárás rendjét.¹³ A különleges jogrendnek a büntetőeljárások szabályozására gyakorolt hatása már átvezet a rendészet területére.

3. A különleges jogrend és a rendészeti igazgatás

A világvjárvány előidézte helyzet nem sorolható sem a rendészeti, sem a katonai veszélyhelyzethez. Forrása nem jogellenesség, megoldása nem a legitim erőszak bevetése. A veszély helye nem lokális, mint a rendészeti veszély esetében, de nem is frontvonalakkal leírható, mint a legtöbb katonai konfliktus. A pandémia helye a nagyvilág. A veszély kezdete csak vélelmezhető, időtartama matematikai módszerekkel becsülhető meg és kizárólag a természettudományok segítségével rövidíthető meg. A veszélyelhárítás eszköze nem lehet sem a rendészeti legitim fizikai erőszak, sem a katonai erő. Olyan próbatétel ez, ami kitágítja a jogsértések körét, és ezek megelőzése, a rend feletti örökös, valamint a számonkérés meghaladja a rendelkezésre álló rendészeti erők kapacitását, esetleg még katonai közreműködést is szükségessé tehet.

Ezzel a lehetőséggel az Alaptörvény is számol, amikor a honvédség igénybevetését a szükségállapotra szűkíti. „A Magyar Honvédséget szükségállapot idején akkor lehet felhasználni, ha a rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok alkalmazása nem elegendő.” (Alaptörvény 50. cikk (1) bek.)

¹¹ Uo.

¹² Ritter Ildikó: Karanténban a drogpiac? A COVID-19 pandémia hatásai a globális drogpiacra. *Ügyészség Lapja* 2020/4-5. 35. o.

¹³ Herke Csongor – Sándor Botond: A nyomozás egyes problémái az új koronavírus miatti veszélyhelyzet idején. *Rendőrségi Tanulmányok* 2020/2. 7-8. o.

„A szükségállapot különleges jogrend időszakában sem kizárt az ország fegyveres erejének felhasználása a szükségállapot tényállásában megjelölt helyzet kezelésére. Az Alaptörvény alkotmányos garanciális szabályai szerint azonban a Magyar Honvédséget szükségállapot idején csak akkor lehet felhasználni, ha a rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok alkalmazása a kialakult helyzet kezelésére nem elegendő. Szükségállapot idején az Országgyűlés – akadályoztatása esetén a köztársasági elnök – dönt a Magyar Honvédség ez irányú felhasználásáról.”¹⁴

A jelenlegi jogi helyzet tehát az, hogy az Alaptörvény csak a szükségállapot okán elrendelt különleges jogrendben teszi lehetővé a Magyar Honvédség igénybevételét. Alaptörvény kilencedik módosítása 2023. július 1-jétől ezt az akadályt is elhárítja, minthogy a szükségállapot meghatározásából elhagyja a katonaság igénybevételét feltételhez kötő fordulatot, növelve ezzel is a kormányzat szabad belátását. A rendészeti erők hazai bevetésének rendszertelméleti értékelésének még nem jött el az ideje. Erre a poszt-COVID időkben is csak akkor nyílik majd lehetőség, ha a kormányzat kíváncsi lesz saját teljesítménye tudományos értékelésére. A Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs felállításáról szóló 1012/2020. (I. 31.) Korm. határozat jól mutatja a rendészeti igazgatás hangsúlyos szerepét. „A Kormány Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzset (a továbbiakban: Operatív Törzs) tagjának a belügyminisztert, a Belügyminisztérium közbiztonsági főigazgatóját és az országos rendőr-főkapitányt, az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság főigazgatóját, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatóját és a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ főigazgatóját. Az Operatív Törzs ülésén részt vesznek továbbá a belügyminiszter által erre felkért személyek.”

Az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről szóló 41/2020 (III. 11.) Korm. rendelet feladatot rótt a rendészeti igazgatásra:

„cb) a hatósági házi karanténra vonatkozó szabályok betartását az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv (a továbbiakban: rendőrség) ellenőrzi,

d) a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény szerinti hivatásos szolgálati jogviszonyban állók és rendvédelmi igazgatási alkalmazottak... Magyarország területét csak az ágazat irányításáért felelős miniszter külön engedélyével hagyhatják el.”

A járványveszélyben megsokasodott rendőri feladatok kettős terhelést jelentettek az állomány számára. Egyfelől maga a szolgálatellátással összefüggő feladatok jelentettek újszerű, addig nem tapasztalt kihívásokat, másfelől a fokozottan fertőzésveszélyes környezetben történő végrehajtás megnövelte a saját és a szűkebb családi környezet megfertőződéséért érzett aggodalmat. A témakör kutatója Borbély Zsuzsanna tanulmányában – egyebek mellett – európai példákkal is szolgál: „Frenkel és munkatársai kutatása kifejezetten az európai rendőrökre koncentrált a Covid-19 tavaszi időszakában, longitudinális vizsgálatban. Hat európai ország rendőri körében zajlott a vizsgálat:

¹⁴ Lakatos László: A különleges jogrend és a honvédelem szabályozása. Magyar Tudományos Akadémia. Budapest, 2014. 6. o.

Ausztria, Németország, Svájc, Hollandia és Spanyolország baszk régiója. Eredményeik több érdekességet is tartogattak. Azon kevesek körében, akik beszámoltak a magánéleti stresszorokról, alapvetően a hozzátartozókért való aggodalom és az online oktatás miatt otthonról tanuló gyerekek felügyelete okozta a stresszt. A főbb rendőri feladatok ebben az időszakban a megszokottak mellett a koronavírushoz kapcsolódó rendőri tevékenységek voltak. A munkahelyi stressz megtapasztalása a járványhoz kapcsolódóan nagyon vegyes képet mutatott: a válaszadók mintegy negyede nem vett észre változást ezen a téren, ugyanakkor a fertőzéshez kapcsolódó félelmek közül ebben a kutatásban is több aspektus megmutatkozott: a fertőzötté válástól való félelem, illetve a mások megfertőzésére irányuló aggodalmak.¹⁵ Hasonló megállapításokra jutott a szerző a próbaidős tiszthelyettesek körében végzett hazai vizsgálata.

A kórházparancsnokról és az egészségügyi készlet védelméről szóló 72/2020. (III. 28.) Korm. rendelet a következőket írta elő:

„1. § A fekvőbeteg szakellátást, illetve a fekvőbeteg szakellátáshoz kapcsolódó járóbeteg szakellátást nyújtó egészségügyi intézmény (a továbbiakban: egészségügyi intézmény) fenntartója - a fenntartó személyétől függetlenül - valamennyi telephelyén fokozott figyelemmel gondoskodik a koronavírus-járvány elleni védekezés érdekében a szükséges egészségügyi felszerelések, berendezések, gyógyszerkészletek és fertőtlenítőszer (a továbbiakban együtt: egészségügyi készlet) megóvásáról.

2. § (1) A költségvetési forrásból beszerzett egészségügyi készletek felhasználásának ellenőrzésére a rendészetért felelős miniszter javaslatot tesz - szükség esetén a Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs (a továbbiakban: Operatív Törzs) véleményének kikérését követően - az egészségügyi intézményhez kórházparancsnok kirendelésére.

(2) A kórházparancsnok részére a rendészetért felelős miniszter javaslatára a miniszterelnök megbízólevelet állít ki. A megbízólevél kiállítását követően a kórházparancsnokot az egészségügyi intézményhez a rendészetért felelős miniszter rendeli ki.

(3) A kórházparancsnok tevékenységét a rendészetért felelős miniszter - a 3. §-ban meghatározottak szerint - irányítja.

(4) A kórházparancsnoknak a járványveszéllyel összefüggő szabályok betartására, és az egészségügyi készlet megóvására vonatkozó javaslatát az egészségügyi intézmény vezetője köteles végrehajtani.

(5) A kórházparancsnok orvosszakmai kérdésekben nem tehet javaslatot, és nem hozhat döntést.”

A 367/2021. (VI. 30.) Korm. rendelet a kórházparancsnoki és intézményparancsnoki feladatok ellátásának ideiglenes szüneteléséről határozott. A rendőrség számára több

¹⁵ Borbély Zsuzsanna: A járványügyi veszélyhelyzet megélése a próbaidős tiszthelyettesek körében. Magyar Rendészet 2021/2. 113-114. o.

feladatot határoz meg a kijárási korlátozásról szóló 71/2020. (III. 27.) Korm. rendelet. Egyebek mellett a következő korlátozások bevezetésére került sor:

„1. § (1) Mindenki köteles más emberekkel a szociális érintkezést - a közös háztartásban élők kivételével - a lehető legkisebb mértékűre korlátozni, és a másik embertől lehetőség szerint legalább 1,5 méter távolságot tartani.

(2) Az (1) bekezdést a tömegközlekedés során is alkalmazni kell.

2. § Vendéglátó üzletben - az ott foglalkoztatottak kivételével - tartózkodni tilos. Kivételt képez az elvitelre alkalmas ételek kiadása és szállítása.

3. § A lakóhely, a tartózkodási hely, illetve a magánlakás elhagyására az e rendeletben meghatározott alapos indokkal kerülhet sor.”

A rendeletben a rendészeti feladatokról a következőket olvashatjuk:

„8. § (1) E rendelet szerinti korlátozó intézkedések betartását a rendőrség ellenőrzi, a katonai rendészet és a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény szerinti bármely szerv bevonásával.

(2) E rendelet szerinti korlátozó intézkedések be nem tartása esetén a rendőr a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) szerinti intézkedéseket és kényszerítő eszközöket a szükségesség és arányosság követelménye betartásával az Rtv.-ben meghatározott módon alkalmazhatja.

9. § (1) A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabstv.) 1. § (1) bekezdésétől eltérően szabálysértést követ el, aki az e rendeletben meghatározott korlátozó intézkedést megszegi.

(2) A Szabstv. 11. § (1) bekezdésétől eltérően az (1) bekezdés szerinti szabálysértés esetén a pénzbírság legalacsonyabb összege ötezer forint, legmagasabb összege ötszázezer forint.”

„A veszélyhelyzet bevezetésével megnyílt az út a rendeleti kormányzás előtt, amely lehetővé tette a napról napra változó helyzethez igazodó gyors és hatékony jogalkotást. A védelmi intézkedéseknek érvényt kell szerezni, és ebben a feladatban a szabálysértési jogterület is jelentős szerephez jutott. A védelmi intézkedések közül azoknak a szankcionálására, amelyek megsértése veszélyt jelent a társadalomra – de ez a veszély a büntetőjogi felelősségre vonás szintjét nem éri el –, és amelyek megsértése felróható az elkövetők számára, szabálysértési jog a megfelelő eszköz.”¹⁶

4. Záró gondolatok

Tanulmányomnak „A különleges jogrend a jog határán” címet adtam. Ezzel szerettem volna utalni Király Tibor Büntetőítélet a jog határán c. 1972-ben megjelent könyvére. Az eljárásjog professzora abban azt a folyamatot járta végig, amelyben a büntető jogszabályból jogalkalmazói cselekvés lesz. A rendkívüli jogrend akkor érkezik a cselekvés világába, amikor bevezetésre kerül. Ez történt hazánkban 2020. év márciusában, amikor minket is elért a COVID-19 világjárvány. A különleges jogrend úgyszólván korlátlan

¹⁶ Skorka Tamás: Koronavírus a szabálysértés szemszögéből. Magyar Rendészet 2021/1. 99. o.

hatalmat ad a kormány kezébe, amit a végrehajtó hatalom a társadalom védelmére köteles gyakorolni, és felelősséggel is tartozik az ország népe előtt. A rendkívüli jogrend alapjogi szabályainak éppen ezért maguknak is meg kell felelniük az igazságosság és a jogbiztonság követelményének. A különleges jogrendnek el kell menni a jog határához, de azt nem lépheti át!